

İslâm Dini Sulh’u Esas Alır

“ Sulh hep hayırdır ” (Nisâ, 128.)

Varlık âlemi içinde “Ahsen-i Takvim” üzere/en güzel sûrette yaratılmış olan insan, kendisini yoktan var eden ve bütün nimetleriyle perverde eden yüce Rabbiyle dikey; içinde yaşadığı toplumla/toplumun her bir ferdiyle ayrı ayrı yatay olarak münâsebet içindedir.

Yüce Rabbiyle olan münâsebeti Allah’tan insana doğru Vahiy, insandan Allâh’a doğru ise duâ ve iltica halinde dikeydir. İçinde yaşadığı toplumla olan münâsebeti ise yataydır. Toplum fertlerine karşı Allâh’ın emirleri Hz. Peygamber’in (sav) buyrukları istikametinde hak ve ödevler çerçevesinde sorumluluklarını yerine getirme şeklinde olur.

Ancak şu var ki, Rabbiyle olan münâsebeti, onun toplumla olan münasebetinin nasıl olması gerektiğini de belirleyici özelliktedir. Allah (cc) ile münâsebeti sağlam ve sahih olan bir insan, hep O’nun muhabbetiyle yanar tutuşur. O’ndan ve O’nun rızâsını kazanmaktan bir an olsun gaflet etmemeye özen gösterir. Hayatının tüm ayrıntılarında sadece bu amacının gerçekleşmesi için çalışır ve ona odaklanır.¹ Onun bu sevgisi ve yaradanına ve O’nun emirlerine karşı olan bu teslimiyeti kendisini öyle yoğurur ki, “Allâh’ın (emir buyurduğu) ahlâk ile ahlâklanınız”² temel düsturu, âdeta tecessüm eder. Böyle bir ahlâk üzere olan insanın/mü’min’in bu özelliği, kendisini aşarak içinde yaşadığı topluma, toplum fertleriyle olan münâsebetlerine yansır. Hatta daha da ileri safhalara ulaşarak kendisinin dışındaki tüm varlıklara ulaşır. “Sizden birisi, kendisi için hoşlanıp arzu ettiğini kardeşi için de hoşlanıp arzu etmezse îman etmiş olmaz.”³ hadisi şerifi mûcebince kendi iç dünyasında devamlı empati kurar ve devamlı özeleştiri içinde bulunarak yüce Rabbinin buyrukları karşısında hassasiyet gösterme bilincini canlı tutmaya çalışır. Hulâsâ, “barış, güven, esenlik” anlamlarına gelen” İslâm, mü’minin şahsında çok açık bir şekilde tezâhür eder. Hz. Peygamber’in (sav) “tanıdığın, tanımadığın herkese selam ver”⁴ hadisi gereği, içinde yaşadığı tüm toplum fertlerine “barış, güven, esenlik” duasında bulunur. Yüce Rabbinin “Sulh hep hayırdır.”⁵ âyetini hayatının her noktasında devamlı uygulamaya gayret gösterir.

Böylece mü'min, tüm inanç ve amel değerleriyle bireysel anlamda kemâliyete erme noktasında derûnî bir yolculuk yaparken, diğer taraftan da söylem ve eylemleriyle içinde yaşadığı toplumun güveni ve barışının teminatı olur. Ondan hep iyilikler ve güzellikler sâdır olur. Onun için bizim kültürümüzde şu söz çok yaygındır: “Müslüman dâimâ hüsn-ü hâl üzeredir”.

Bütün bu özellikler bize, kâmil bir mü'minin vasıflarını özetlemektedir. İşte mü'min bu vasıflarıyla, içinde yaşadığı toplumun huzur ve sükununa, sulh ve barışına katkı sağlar. Bunu, “hayırlı bir ümmet olmanın”6bâriz vasfı olan “emr-i bil mâruf nehy-i ani'l-münker”/ İyiliği emretme kötülükten sakındırma vazifesinde bulunmayı emreden âyetin7 yüklediği sorumluluk çerçevesinde yerine getirirken “kaba ve katı yüreklilikle değil mülâyemetle, müsamaha”8göstererek “en güzel şekilde mücâdele”9 ile ama asla -muhatapı kim olursa olsun- dalkavukluğa sapmadan ve inandığı değerlerden tâviz vermeden yerine getirmeye özen gösterir. Çünkü o bilir ki Musamaha10 teşvik edilmiştir ama Müdâhane/yağcılık etmek11 haram kılınmıştır.

İslâm, bireysel ve toplumsal hayatın düzeni konusunu “hak ve hukukun korunması”, “ihkâk-ı hak” esası açısından ele alır ve “hak” kavramını herşeyin üstünde tutar. Kul hakkının/insan haklarının ne derece önemli olduğunu sevgili Peygamberimiz “her hak sahibinin hakkını ver”12 mübârek sözleriyle açıklamıştır.

“İslâm” kelimesinin ihtivâ ettiği anlamın “hiç kimsenin korkmadan ve korkutmadan, güven içinde Yüce Allâh'ın istediği sulhu ve sükûnu gerçekleştireceği, kendisinin dışındaki insanların da haklarının korunmasını güvence altına alan bir barış ortamını oluşturan ilâhî kanunlar bütünü olduğu”, bilinen bir gerçektir.

İşte yukarıdan beri zikretmeye çalıştığımız müminlerin evsafı, İslâm'ın bu hedefini gerçekleştirme amacına mâtuftur. Dolayısıyla İslâm dini, çatışma ve gerilim kültürünün yerine sulh ve sükûn, barış ve huzur kültürünü yerleştirmeyi, güven ortamını her yerde hakim kılmayı amaçlamaktadır. Yüce Rabbimizin:

“Ey îman edenler hepiniz toptan sulha/barışa girin, şeytanın adımlarına uymayın, onun izinden gitmeyin, şeytan sizin için apaçık bir düşmandır.”13

“Sulh (dâima) hayırlıdır.”14 âyet-i kerimleri, İslâm'ın bu anlayışını en güzel şekilde özetlemektedir.

(Vallâhu a'lemu bi's-Sevâb)

Dipnotlar:

[1] Bkz.İlgili ayetler buna işaret etmektedir: (Şuara:109, 127,145, 164.; Enam:14.; Tevbe:72).

2 Fahrudin Razi, Mefâtihu'l-Gayb,I,1025 (Bakara,31. Ayetin tefsirinde)

3 Buhari, İman, ha.13)

4 Buhari, Edebü'l-Müfred,I,350, ha.013

5 Nisa,128

6 Âl-I imran,110

7 Âl-I imran,104;

8 Al-i İmran, 159

9 Nahl,125

10 Ali el-Müttekî, Kenzü'l-Ummal,I,71,ha.274

11 İbn Hacer, Fethü'l-Bârî,X,475; Nevevî, el-Minhâc, XVI,79

12 Buhari,ha.1968,6139

13 Bakara, 208

14 Nisa, 2

Prof. Dr. Ali Çelik